

สรุปและเสนอแนะ

การศึกษาวิเคราะห์เรื่องราวของเทวบุตรมารจากคัมภีร์ภาษาบาลีของพุทธศาสนาเถรวาท ได้ผลสรุปดังนี้

พุทธศาสนาได้รับอิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องราวของพญามารจากศาสนาพราหมณ์โดยสมัยแรก ๆ มีความเชื่อว่า มารหมายถึงมฤตยู คือ ความตายเพียงอย่างเดียว หลังจากที่พุทธศาสนารับเอาคติความเชื่อเรื่องมารมาแล้ว ในสมัยต่อมาก็ได้เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของมารเสียใหม่ แทนที่จะหมายเอาโดยเฉพาะว่า มาร คือ ความตาย (มัจจุมาร) อย่างเดียว แต่ได้ขยายความนึกคิดออกไป โดยรวมถึงมารอื่น ๆ อีกหลายประเภท คือ กิเลสมาร ชันธมาร อภิสังขารมาร และเทวบุตรมาร

สำหรับเทวบุตรมารในคัมภีร์ภาษาบาลีนั้น นับเป็นเทพประเภทหนึ่ง อยู่บนสวรรค์ชั้นที่หก ซึ่งเรียกว่า พรนิมิตตสวรรค์ เป็นผู้กำเนิดแบบอุปปาติก คือ เกิดได้โดยไม่ต้องอาศัยการก่อกำเนิดจากพ่อแม่ และโตเต็มที่เลยทีเดียว เทวบุตรมารนั้นมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าและสาวกอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระพุทธเจ้านั้นต้องทรงผจญพญามาร ผู้คอยติดตาม รังควาน และขัดขวางการบำเพ็ญเพียรมาโดยตลอด เริ่มตั้งแต่เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกบรรพชาเป็นต้นมา ถึงแม้จะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว มารก็ยังมารบกวนอยู่มิได้ขาด ทั้งนี้ก็เพื่อจะทำให้พระพุทธเจ้าไม่ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่พระองค์ต้องการ บทบาทครั้งสำคัญที่สุดของพญามาร คือ การชี้ข้าง kiri เมฆลพร้อมด้วยไพร่พลบริวาร เข้าขับไล่ให้พระมหาบุรุษหนีออกจากโพธิบัลลังก์ เหตุการณ์ครั้งนั้นเป็นเหตุให้เกิดพระพุทธรูปสำคัญปางหนึ่ง เรียกว่า ปางมารวิชัย

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอีกแง่หนึ่ง บทบาทของพญามารตามที่ปรากฏหลายครั้งหลายครานั้น ก็มีมีส่วนช่วยผลักดันให้พุทธศาสนามีความมั่นคงยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าหากพญามารไม่รบกวน และติดตามพระพุทธองค์แล้ว ความตั้งพระทัยแน่วแน่ที่จะประกาศพระศาสนาอาจ

ไม่เกิดขึ้น ความตั้งพระทัยอย่างเด็ดเดี่ยวเพื่อเผยแพร่พระธรรมจากที่หนึ่งไปสู่ที่หนึ่งอาจเนื่องมาจากพญามารคอยขัดขวางก็ได้

เมื่อประเทศไทยรับเอาพุทธศาสนามาเป็นศาสนาประจำชาติ วัฒนธรรมอินเดียเลยแฝงเข้ามาด้วย วัฒนธรรมอินเดียจึงมีอิทธิพลต่อสังคมไทยมาช้านาน ด้วยเหตุนี้คตินิยมเชื่อเรื่องเทวบุตรมารจึงเข้ามามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยในส่วนที่เป็นศิลปะ และวรรณคดี

ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาประวัติ และบทบาทของเทวบุตรมารในคัมภีร์ภาษาบาลีของพุทธศาสนาเถรวาท รวมทั้งอิทธิพลของเรื่องราวเกี่ยวกับพญามารที่มีต่อวัฒนธรรมไทยในส่วนที่เป็นศิลปะและวรรณคดีเท่านั้น จึงใคร่ที่เสนอแนะผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไปให้ค้นคว้าเรื่องเทวบุตรมารในคัมภีร์พุทธศาสนาพยานด้วย เพื่อที่จะได้เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง ทำให้ได้รับความรู้เรื่องเทวบุตรมารในพุทธศาสนาที่ยิ่งขึ้น